

- ชื่องาน :** แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21
ของโรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 1
- ชื่อผู้ศึกษา** นางจिरินทร์ แก้วจันทา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 1
- ปีที่ศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 2) แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 และ 3) ผลการใช้แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ขั้นตอนการศึกษา 3 ระยะคือระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ประชากร คือ ครูโรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขมิ้น ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ และ 2) แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยประเมิน 1) ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 2) เจตคติของครู 3) ความพึงพอใจของนักเรียน 4) ทักษะในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากสูตร Modified Priority Need Index ($PNI_{Modified}$) ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.86$) และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.73$) และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยรวมเท่ากับ 0.65 ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือด้านการจัดการเรียนรู้ (0.68) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาครู (0.66) และข้อที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือด้านการนิเทศภายใน (0.63)

2. แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น ที่พัฒนาขึ้นมี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาครู 3) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ 4) ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ และ 5) ด้านการนิเทศภายใน และแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้นมีระดับความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ระดับความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ระดับความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$)

3. ผลการใช้แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า

3.1 ผลการประเมินความสามารถของครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.66$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

3.2 ผลการวัดเจตคติของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.69$)

3.3 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.71$)

3.4 ผลการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 77.00 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้ผลการเรียนระดับ 3 ขึ้นไป มีค่าร้อยละ 75.09 (ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70)

3.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 61.10 และปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 63.61 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51

3.6 ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น ปีการศึกษา 2562 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน เท่ากับ 51.03, 23.33, 32.80, และ 27.50 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับระดับ สพฐ. เท่ากับ 47.95, 31.60, 34.30, 30.86 และเมื่อเทียบกับระดับประเทศ เท่ากับ 49.09, 32.90, 35.55, และ 34.42 และเปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น ปีการศึกษา 2561-2562 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เท่ากับ +2.54 วิทยาศาสตร์ เท่ากับ +3.12 และคณิตศาสตร์ เท่ากับ +2.04 แต่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยลดลง -4.85

คู่มือการใช้แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขม้น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1

นางจิรนนท์ แก้วจันทา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขม้น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือการใช้แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีดอดอนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ตามองค์ประกอบของบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการส่งเสริมพัฒนาครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการนิเทศภายใน และ 5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาครูและผู้บริหารให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิรูปทางการศึกษาของประเทศต่อไป

จิรนนท์ แก้วจันทา

ผู้จัดทำ

สารบัญ

หน้า

1. คำชี้แจงในการใช้แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น	1
บทที่ 1 บทนำ	2
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาปัญหา	2
1.2 หลักการ	6
1.3 วัตถุประสงค์	6
บทที่ 2 แนวคิดในการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21	7
2.1 การบริหารจัดการเรียนรู้	7
2.2 แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้	8
บทที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น	26
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	27
2. ด้านการพัฒนาครู	27
3. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ	28
4. ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้	28
5. ด้านการนิเทศภายใน	29
บทที่ 4 การนำแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้นไปใช้	30
4.1 การนำแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้นไปใช้	30
4.2 การดำเนินงานของโรงเรียนตามแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญในศตวรรษที่ 21ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น	31
บทที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	34
บรรณานุกรม	35
ภาคผนวก	40
- เครื่องมือวัดและประเมินผล	41

**คำชี้แจงในการใช้แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมื่น**

คำชี้แจงในการใช้แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมื่น ดังนี้

1. ศึกษาคำชี้แจงในการใช้แนวทางฯ และรายละเอียดส่วนต่าง ๆ ในแต่ละตอนของ คู่มือการใช้แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมื่น

2. ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา การบริหารจัดการเรียนรู้ แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดต่าง ๆ ลักษณะของแนวทางฯ แนวคิดพื้นฐานในการบริหารจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของแนวทางฯ ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของแนวทางฯ พร้อมทั้งเข้าใจในศัพท์เฉพาะต่าง ๆ

3. ศึกษาและจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการบริหารจัดการเรียนรู้ เมื่อได้ศึกษาส่วนต่าง ๆ ในคู่มือการใช้แนวทางฯ ครบแล้ว ดังนี้

3.1 การจัดเตรียมสื่อเอกสาร สถานที่ในการประชุมร่วมกันวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และการประชุมครูและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ตรงกัน

3.2 การกำหนดปฏิทินในการบริหารจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การกำหนดระยะเวลาในการอบรมให้ความรู้แก่ครู การกำหนดตารางเวลาในการสนับสนุนการเรียนรู้ของครู การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาการวัดและประเมินผลและการนิเทศการจัดการเรียนรู้

4. ศึกษาและจัดเตรียมเครื่องมือการประเมินผลตามขั้นตอนการดำเนินงานในองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

- 1) ด้านการส่งเสริมพัฒนาครู
- 2) ด้านการจัดการเรียนรู้
- 3) ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้
- 4) ด้านการนิเทศภายใน
- 5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้เจริญงอกงาม ทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม ดังปรากฏตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานไว้ว่า “ การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใด ให้การศึกษาที่ดีแก่ประชาชนได้อย่างครบถ้วน พอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นจะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปโดยตลอด” (ทีศนา แชนมณี, 2557) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้ระบุเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 รวมทั้งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ เพื่อให้มีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในด้านความสามารถด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย คือ โรงเรียนที่มีคุณภาพ โดยการจัดการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องมีความพร้อมและตื่นตัวในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับใช้ในการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ดังนั้นครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจหรือฟันเฟืองสำคัญของกระบวนการจัดการศึกษา เนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน คุณสมบัติของครูจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถทำนายหรือคาดหมายคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง การพัฒนาครูโดยทั่วไปมักใช้วิธีการประชุมอบรม ซึ่งสามารถ

พัฒนาครูจำนวนมากภายในเวลาอันสั้น เตรียมการและดำเนินการง่ายแต่ไม่ส่งผลให้ครูเปลี่ยนแปลง การสอน วิธีการพัฒนาครูที่เน้นเชิงปริมาณ ไม่ได้ใช้ข้อมูลบริบทความต้องการหรือปัญหาที่แท้จริงของ ครู เป็นจุดอ่อนของการดำเนินการพัฒนาครูที่มีเป้าหมาย พัฒนาครูให้สามารถปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธี สอน เชื่อมโยงความรู้ ทักษะที่มีอยู่ไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนและส่งผลต่อไปยังคุณภาพของ นักเรียนและสอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมในปัจจุบัน โดยได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเรียนรู้และกำหนด ประสิทธิภาพการทำงาน of สถานศึกษา และการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่เป้าหมายการเรียนรู้ (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ และคณะ, 2560)

โรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นโรงเรียนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจาก สภาพบริบทของสถานศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีความแตกต่างกัน ทางสภาพสังคม และฐานะทางครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่เด็กนักเรียนจะมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน พ่อแม่แยกทางกัน ทำให้เกิดปัญหาในด้านการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และจากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2561 ของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ได้ประกาศผลคะแนน สอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 46.56 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีคะแนน เฉลี่ย 22.28 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 30.25 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 26.13 โดยคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศและระดับเขตพื้นที่ การศึกษา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561) สอดคล้องกับรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น ปีการศึกษา 2561 พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับ 3 ขึ้นไปร้อยละ 63.56 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด (เป้าหมายของโรงเรียนคือมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปร้อยละ 70) และสอดคล้องกับการรายงานผลการจัดการศึกษา ของโรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น ปีการศึกษา 2561 พบปัญหาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาได้ตามหลักการและวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากขาดการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและนำมาจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียนครูยึดติดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นครูผู้สอนมากกว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นคุณภาพของผู้เรียนจึงไม่ได้เกิดการพัฒนา อย่างแท้จริง ครูใช้วิธีการสอนแบบเดิม ไม่ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ขาดการใช้สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้และวิธีการสอนใหม่ ๆ สำหรับผู้เรียน คือ การจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสังเกตได้จากการที่ผู้เรียนยังขาดการคิดสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ไม่สามารถคิดสร้างสรรค์ นักเรียนคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาด้วยตนเองได้น้อยมาก ไม่สามารถสื่อสารหรือแก้ปัญหาได้ทันท่วงที

ขาดทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญยิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหาร การจัดการเรียนรู้ และจากการที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับต่ำเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่าการบริหารการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนยังมีการบริหารงานด้วยหลักการบริหารที่ไม่ชัดเจน ขาดการวางแผน กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน ทำให้ผลของการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ที่ได้ไม่ตรงตามเป้าหมาย (โรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขมิ้น, 2561)

นอกจากนี้จากผลการประเมินตนเองของโรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขมิ้น ประจำปีการศึกษา 2561 พบว่าการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษาและการนิเทศภายในสถานศึกษาประสบปัญหาคือ ครูยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ พบว่ามีประเด็นสำคัญคือด้านการจัดการเรียนการสอนของครู โดยระยะเวลาที่ผ่านมาได้ดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การส่งครูเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน และเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ เป็นต้น แต่จากผลการดำเนินการพบว่า ครูยังมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ เช่น สอนตามหนังสือแบบเรียน ครูเป็นผู้บอกความรู้ให้กับนักเรียนมากกว่าเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาดังกล่าวไม่เกิดผลเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาดังกล่าวไม่ได้เป็นการพัฒนาให้ครูเรียนรู้ถึงวิธีการที่จะทำให้ครูมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ครูยังขาดความรู้สึกร่วมและเป้าหมายร่วมในการทำงานเป็นทีม วัฒนธรรมในการทำงานของโรงเรียนยังเป็นแบบเดิม ๆ ครูไม่ยอมเปิดใจพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นบรรยากาศไม่เอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน และขาดการดำเนินงานที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องทำให้ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพยังไม่เกิดขึ้น จนสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน (โรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขมิ้น, 2561) ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องหาแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน โดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่เรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การนิเทศงานการใช้สื่อ การวัดและประเมินผล เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและจัดการที่จะต้องดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพตรงตามความต้องการของครูและสถานศึกษาและจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนางานและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตแบบยั่งยืน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2559) และวิทยากร เชียงกูล (2559) เสนอว่า แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไทยให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 ต้อง

ปฏิรูปครูใหม่ให้มีความรู้ ทักษะ คุณสมบัตินี้แบบใหม่ก่อนพวกเขาจึงจะสามารถสอนแบบใหม่ได้ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมจากการที่ครูสอนแบบบรรยายให้นักเรียนจำประมวลความรู้เป็นการเรียนรู้แบบสัมมนา ทดลอง ทำโครงการ ทำวิจัย ทำความเข้าใจปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องอ่าน ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ครูเปลี่ยนจากผู้บรรยายเป็นโค้ช เป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ที่ผู้เรียน ต้องฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็น ฝึกภาคปฏิบัติ วิจัย ทำโครงการแก้ปัญหา การฝึก ทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Nilkaewbowonvit (2016) ที่พบว่า ขอบข่ายภารกิจงานด้านวิชาการประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาการวัดและประเมินผล การศึกษาการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาระบบการนิเทศติดตาม การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ Harakunarak (2009) ที่กล่าวว่า ภารกิจสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายการจัดการกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา ให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระอันเป็นองค์ความรู้เฉพาะด้านที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ทักษะในการคิดอย่างเป็นระบบ และตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์หรือค่านิยมที่เหมาะสม อีกทั้ง Ngourungsi (2016) กล่าวว่า กลวิธีในการจัดการให้การศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องพัฒนาผู้บริหาร ครูและผู้เรียนให้มีสมรรถนะ (Competencies) มุ่งองค์ความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เพื่อความเข้าใจและคิดหาแนวทางสร้างกิจกรรมหรือบทเรียนในการแก้ไขปรับปรุงให้คุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนและสังคมดีขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นกลยุทธ์ในการปฏิรูปการจัด การเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะปฏิรูปการศึกษาสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนแนวคิดกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) แนวคิดการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ที่เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทั้งทางวิชาชีพและการพัฒนาส่วนบุคคล ตอบสนองเป้าหมายส่วนบุคคลและต่อเป้าหมายขององค์กรที่เหมาะสมกับการพัฒนาครูในอนาคต (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2559; เข็มทอง ศิริแสงเลิศ, 2556; มุทิตา ไหลหรั่ง, 2557; วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2543; นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์ และคณะ, 2545)

ด้วยความสำคัญของการพัฒนาให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพและการบริหารจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้ศึกษาเห็นว่าแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศตวรรษที่ 21 ที่ดำเนินตามแนวทางบริบทของสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมตามความต้องการของครู ผู้เรียนและชุมชน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตลอดจนจุดเน้นสำคัญของสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านการปฏิบัติงานจริงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาครูในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นมืออาชีพ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

1.2 หลักการ

การบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ที่มุ่งพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้วยกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาด้วยการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และตามแนวคิดการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง

1.3 วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

3.2 เพื่อให้การปฏิบัติงานพัฒนาครูสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

บทที่ 2

แนวคิดในการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21

2.1 การบริหารจัดการเรียนรู้

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2556) กล่าวถึงความหมายของการบริหารการจัดการเรียนรู้จาก ความหมายของ “การบริหาร” และ “การจัดการเรียนรู้” ดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารการจัดการ เรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษานำทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาและชุมชนมาใช้ตาม กระบวนการบริหารองค์การทั้งระบบ เพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และเอื้ออำนวยให้ผู้สอนสามารถ วางแผน จัดกระบวนการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนได้รับ ประสบการณ์และพัฒนากระบวนการคิดและทักษะต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ ส่งผลให้ เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมูทิตา ไหลหรั่ง (2557) ให้ความหมายของการ บริหารการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง การที่ผู้บริหาร ส่งเสริม สนับสนุน และเอื้ออำนวยให้ครูสามารถ วางแผนจัดกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับความถนัด และความสนใจของผู้เรียน โดยมีการใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ (2559) กล่าวว่า การบริหารจัดการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะการบริหารจัดการของโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาทั้งระบบ ของโรงเรียน สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพและสอดคล้องกับกรอบแนวคิดหลัก ของการปฏิรูปการศึกษาและสนองเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 การจัดการศึกษาจะต้องมีคุณภาพสอดคล้องสนองตอบเป้าหมายของการจัดการศึกษาและ ความต้องการของชุมชนและสังคม ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมี ประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุน รวมถึงอำนวยความสะดวกให้ครูได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการส่งเสริม ให้ครูวางแผนจัดกระบวนการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและ สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน การส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อและใช้สื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียนตาม สภาพจริงอย่างหลากหลาย และครูสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนส่งผลให้เกิด การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2.2 แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้

2.2.1 การบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดต่างๆ

2.2.1.1 การบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

(PLC)

หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียนและปฏิรูปวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมีปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิรูปดังกล่าวประสบความสำเร็จนั่นก็คือ การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการบริหารจัดการโรงเรียน จากที่เคยมองโรงเรียนเป็นหน่วยงานหรือองค์กรไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ (The Learning School) โดยสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community) ขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อให้มีบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สำหรับทุกคน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน

ทิสนา แคมมณี (2557) ได้อธิบายเกี่ยวกับการพัฒนาครูว่า การพัฒนาโดยใช้วิธีการอบรม ให้ความรู้ไม่เพียงพอที่จะช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้และทักษะที่ต้องการได้ จำเป็นต้องแสวงหาวิธีการอื่น ๆ มาใช้เพิ่มเติม เช่น การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยให้ครูทำงานและเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจากการลงมือปฏิบัติ เป็นการดำเนินการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า การพัฒนาครูเพื่อให้ครูไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของครูในโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารการศึกษาระดับประเทศเข้าร่วมจัดระบบสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของศิษย์อย่างต่อเนื่องเป็นวงจรที่ไม่รู้จบ นั่นคือการพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง (CQI - Continuous Quality Improvement) กระบวนการต่อเนื่องที่ครูทำงานร่วมกันในวงจรของการร่วมกันตั้งคำถามและการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อบรรลุ ผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียน โดยมีความเชื่อว่าหัวใจของการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นอยู่ที่การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครู สอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (2556) กล่าวว่า การรวมตัวกันของครูเพื่อร่วมกันจัดการความรู้โดยมีเป้าหมายร่วมกันที่มีผลต่อศิษย์ให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นและผลต่อตัวครูให้เก่งขึ้น มีความสุขขึ้นและก้าวหน้าขึ้น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นกลไกหรือกระบวนการที่ช่วยสนับสนุนให้ครูสร้างความรู้ขึ้นใช้และนำความรู้ไปใช้ทำหน้าที่ครูเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ชนิดรู้จริง (Mastery) ซึ่งรวมถึงการปรับเปลี่ยนให้ครูทำหน้าที่

ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning facilitator) หรือครูฝึก (Coach) และปรับห้องเรียนจากห้องสอน (Classroom) มาเป็นห้องเรียนรู้ เพราะในเวลาเรียนส่วนใหญ่ นักเรียนจะเรียนเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกัน เปลี่ยนจากเน้นการเรียนของปัจเจก (Individual learning) มาเป็นเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม (Team learning) เปลี่ยนจากการเรียนแบบเน้นการแข่งขันมาเป็นเน้นความร่วมมือหรือช่วยเหลือแบ่งปัน ซึ่งครูเปลี่ยนจากการบอกเนื้อหาสาระมาเป็นทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความท้าทาย ความสนุกสนานในการเรียนให้แก่เด็ก และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมมือกัน ช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนาคณาจารย์อย่างต่อเนื่อง และเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการร่วมมือร่วมใจกันของครูผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เกิดทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน

หลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้น Hargreaves (2003) ได้กล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญของโรงเรียนที่มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นจะประกอบด้วยหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนยึดหลักความมีส่วนร่วมในการบริหารงาน สนับสนุนให้เกิดการกระจายภาวะผู้นำไปยังบุคลากรในระดับต่าง ๆ มีการมอบอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมกันของบุคลากรภายในองค์กร บุคลากรภายในโรงเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายในการที่จะมุ่งตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน มีการติดตามพฤติกรรมภายในห้องเรียนของครูผู้สอน โดยผู้สังเกตการณ์เพื่อป้อนข้อมูลย้อนกลับและช่วยสนับสนุนการพัฒนาให้เกิดขึ้นทั้งในระดับตัวบุคลากรและโรงเรียน และ Hord (1997) กล่าวว่า ลักษณะของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) กำหนดค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Values and Vision) ที่ผ่านมา ค่านิยม และวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเป็นข้อกำหนดที่ฝ่ายบริหารเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้ครูและคณะทำงานร่วมกันปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายของโรงเรียน การให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมและวิสัยทัศน์ในการทำงานร่วมกันจึงมีความสำคัญอย่างมากในการนำไปปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผล 2) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (Intentional Collective Learning) สามารถดำเนินการโดยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและนักการศึกษา ตลอดจนผู้ร่วมงานทุกฝ่ายร่วมกันสืบเสาะถึงปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกัน สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสรรสร้างวิธีการในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การสนับสนุนการมีส่วนร่วม

ในการเป็นผู้นำ (Supportive and Shared Leadership) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีนั้น ฝ่ายบริหารซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องมอบความไว้วางใจให้ครูและผู้ร่วมงานทุกฝ่ายในโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ มีอำนาจและการตัดสินใจร่วมกัน 4) การสนับสนุนสภาวะแวดล้อม (Supportive Condition) สภาวะแวดล้อมในการสนับสนุนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เช่น เวลาขนาดของโรงเรียน กฎเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอน เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และความสามารถของบุคคลทั้งด้านสติปัญญา และทักษะก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน และ 5) การร่วมกันปฏิบัติงานส่วนบุคคล (Shared Personal Practice) การที่ครูได้มีส่วนร่วมในการสังเกตชั้นเรียน บันทึกกระบวนการปฏิบัติงาน และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปราย ชี้แนะ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อนที่ปราศจากการประเมินและการตัดสินคุณค่าการปฏิบัติงาน จะทำให้การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้แล้วในการบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นั้น ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จดังที่วิจารณ์ พานิช (2556) ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2558) กล่าวว่า องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย

1) ภาวะผู้นำเชิงสนับสนุนและการแบ่งปันภาวะผู้นำ (Supportive and Shared Leadership) ผู้บริหารให้อำนาจการคิดและตัดสินใจแก่ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยเชื่อมั่นและเคารพในตัวครูว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ ส่วนผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการดำเนินการแก่ครู

2) การมีเป้าหมายเดียวกันคือผู้เรียน (Shared vision, values and focus on pupil learning) การที่สมาชิกทุกคนในโรงเรียนร่วมกันกำหนดภาพเป้าหมายขึ้นมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งองค์กรและยึดเป็นหลักในการคิด ตัดสินใจในการทำงาน โดยเป้าหมายนั้นเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในเชิงวิชาการ การจัดการสิ่งแวดล้อมเชิงสนับสนุนและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยมีสาเหตุเกิดจากการที่ครูมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าให้นักเรียนเกิดการพัฒนา

3) การร่วมมือของสมาชิก (Collaboration) เป็นการที่สมาชิกร่วมมือกันเป็นหมู่คณะทั้งในเชิงความคิดและการลงมือปฏิบัติเพื่อให้เป้าหมายที่มีร่วมกันนั้นสำเร็จ ซึ่งเป้าหมายนั้นเน้นที่การพัฒนาของผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีแนวคิดสำคัญคือการร่วมมือกันจะสามารถให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าการลงมือทำเพียงลำพังและยังถือเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรด้วย

4) การพูดคุยสะท้อนคิด (Reflective Dialogue) หรือการพูดคุยแบบสุนทรียสนทนาเป็นการร่วมกันพูดคุยอย่างจริงจังในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษา การตั้งคำถามเพื่อหาหนทางที่ดียิ่งกว่าหรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานโดยระดมความคิด ประยุกต์ใช้ทฤษฎีใหม่ ๆ ร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกเกิดความเข้าใจในงานที่ร่วมกันทำอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เกิดความซาบซึ้งต่อสิ่งที่ปฏิบัติร่วมกันและกระทำให้แก่กันและกัน รวมไปถึงสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานและความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างสมาชิกในโรงเรียนทุกระดับให้เกิดขึ้น

5) การเปิดรับการเรียนรู้ร่วมกัน (Collective learning) โอกาสของการเรียนรู้เกิดจากเพื่อนครูที่เข้ามามีบทบาทในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ไม่ว่าจะเป็นการร่วมแบ่งปันความคิด ข้อมูล ร่วมสังเกตการณ์ในห้องเรียน จัดบันทึก อภิปรายร่วมกัน ซึ่งต่างฝ่ายจะช่วยกันสะท้อนภาพผลลัพธ์ที่เกิดให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น สมาชิกในทีมจะร่วมเรียนรู้จากความสำเร็จและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น รวมถึงร่วมหาทางแก้ไข พัฒนาการทำงานของทีมและของตนเองให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งขั้นตอนนี้ต้องอาศัยความเคารพให้เกียรติ ไม่ใช่อารมณ์และอคติเข้าตัดสินจึงจะสำเร็จได้

ด้านความสำคัญของ PLC จากผลการวิจัยของ Hord (1997) ที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบ PLC นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้ง PLC โดยใช้คำถามว่า โรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งมีผลสรุป 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอน พบว่า PLC ส่งผลต่อครูผู้สอนกล่าวคือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน จนเกิดความรู้สึกว่าต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาโดยรวมของนักเรียน ถือเป็น “พลังการเรียนรู้” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือ มีการค้นพบความรู้และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งที่เกิดจากการคอยสังเกตอย่างสนใจ รวมถึงความเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องจัดการเรียนรู้ได้แตกฉานยิ่งขึ้น จนตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นทั้งคุณค่าและขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นที่สำคัญคือยังสามารถลดอัตราการลาหยุดงานน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า ยังพบว่ามีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัด และรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน และประเด็นที่ 2 ผลดีต่อ

ผู้เรียน พบว่า PLC ส่งผลต่อผู้เรียน กล่าวคือสามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า สุดท้ายคือมีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกัน และลดลงชัดเจน กล่าวโดยสรุป คือ PLC มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นในห้องค์กร มีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้างานสำคัญคือความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่าการบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning Community) นั้นเป็นการร่วมมือ ร่วมใจกันของครู ผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม หรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน

2.2.1.2 การบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง

(Coaching and Mentoring)

ในบริบทของการจัดการหรือการพัฒนาองค์กรการชี้แนะ หมายถึง การให้คำแนะนำ การแนะแนวและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Rao, 2015) ซึ่งสอดคล้องกับ Dennen (2004) ที่กล่าวว่า การชี้แนะเป็นการให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกที่จะช่วยบุคคลและองค์กร นอกจากนี้ Hamlin, Elinger & Beattie (2009) อธิบายเพิ่มเติมว่า การชี้แนะเป็นการให้คำแนะนำจะช่วยบุคคล ทีมงาน และบุคลากรในองค์กรเพื่อให้มีทักษะใหม่ พัฒนาทักษะเดิม สร้างสมรรถนะและการปฏิบัติงาน และเพิ่มประสิทธิภาพส่วนบุคคลหรือพัฒนาบุคคลหรือการเติบโตของบุคคล เพื่อดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในทางการศึกษาการชี้แนะ (Coaching) หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการนิเทศ ที่เป็นการอธิบาย กระตุ้น ชี้แจงและพัฒนาในการทำงานของบุคคลโดยบทบาทของผู้ชี้แนะจะเน้นไปที่การทำงานให้ได้ตามเป้าหมายของงาน หรือการช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่หรือที่ได้รับมาจากบุคคลอื่นไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) การชี้แนะจึงเป็นกลยุทธ์การบริหารที่มีประสิทธิภาพสำหรับการเปลี่ยนแปลงบุคคลและการเรียนรู้ โดยจุดมุ่งหมายหลักของการชี้แนะคือ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยใช้การฟัง การสืบสอบและการมอบหมายภารกิจ และการสนับสนุนอย่างเหมาะสม (Devine, Meyers & Herrmann, 2013) การชี้แนะทางการศึกษามักเกี่ยวข้องกับการทำงานที่มีแตกต่างกัน และมีความก้าวหน้าที่เติบโตเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ทั้งนี้ในทางการศึกษามักนิยมใช้คำว่า การชี้แนะ

ในความหมายที่ค่อนข้างจะใกล้เคียงกันถึงแม้ว่าจะใช้วิธีการในการชี้แนะที่แตกต่างกันก็ตาม (Van Nieuwerburgh, 2012) สรุปได้ว่า การชี้แนะเป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารในการนิเทศ ซึ่งเป็นการอธิบาย กระตุ้น ชี้แจงและพัฒนาในการทำงานของบุคคลเพื่อให้มีทักษะใหม่ พัฒนาทักษะเดิม และสร้างสมรรถนะและการปฏิบัติงาน

ในการชี้แนะทางการเรียนการสอนนั้น ผู้ชี้แนะจะให้เกียรติความเป็นมืออาชีพของครู โดยมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้ชี้แนะและครูเชื่อมความสัมพันธ์กันในฐานะหุ้นส่วน (Partner) ไม่ใช่ความสัมพันธ์ในแบบผู้เชี่ยวชาญกับผู้รับการฝึก ดังนั้นในขณะที่ดำเนินการชี้แนะ ผู้ชี้แนะและครูจึงมีความเท่าเทียมกัน ระบุว่าผู้ชี้แนะทางการเรียนการสอนคือบุคคลที่เชี่ยวชาญในทางวิชาชีพ และมีหน้าที่นำสิ่งที่ปฏิบัติที่ได้เรียนรู้ไปสู่ห้องเรียนโดยใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลาย โดยในที่นี้จะกล่าวถึงการทำงานร่วมกับกลุ่มครู และบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียน ทั้งนี้แนวทางการเป็นหุ้นส่วนเป็นทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังของการชี้แนะทางการเรียนการสอน และอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการและกระบวนการชี้แนะ (Knight, Van Nieuwerburgh, 2012)

กระบวนการการชี้แนะทางการเรียนการสอนไม่ได้มีแผนการที่จะปฏิบัติตามที่ละขั้นตอน แต่มีลักษณะเป็นกรอบการดำเนินงานที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ในการชี้แนะ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) เป้าหมาย การตั้งเป้าหมายของการฝึกนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ประเด็นสำคัญของการตั้งเป้าหมายโดย Fritz (1989) เสนอไว้คือ (1) ภาพที่ชัดเจนของความเป็นจริงในปัจจุบันด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของครู และ (2) เป้าหมายที่ชัดเจนที่จะกระตุ้นให้บุคคลเติบโตมากขึ้นกว่าที่เป็นจริงในปัจจุบัน ผู้ชี้แนะและครูร่วมกันระบุเป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นเป้าหมายที่มีลักษณะเฉพาะของครูสามารถวัดได้และกระตุ้นความสนใจครูที่เข้าร่วมการชี้แนะได้ 2) การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ หลังจากทีครูระบุเป้าหมาย ผู้ชี้แนะควรแนะนำการปฏิบัติที่ทำให้ครูบรรลุเป้าหมายนั้นได้ Knight & Van Nieuwerburgh (2012) เสนอกรอบของการปฏิบัติใน 4 ประเด็น คือ 1) การวางแผนเนื้อหา 2) การประเมินความก้าวหน้า 3) การปฏิบัติการเรียนการสอน และ 4) การสร้างชุมชน เป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี 3) การอธิบายอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อช่วยให้ครูสามารถนำวิธีการปฏิบัติที่ได้รับความรู้จากผู้ชี้แนะไปใช้ได้จริง ผู้ชี้แนะต้องอธิบายวิธีปฏิบัติให้เข้าใจได้ง่ายและเหมาะสมกับครูให้มากที่สุดเพื่อให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) รูปแบบ เป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้และเป็นหัวใจสำคัญของการชี้แนะทางการเรียนการสอน ผู้ชี้แนะไม่สามารถสอนเนื้อหาที่ครอบคลุมการปฏิบัติในห้องเรียนได้ทั้งหมดและไม่สามารถเข้าไปปฏิบัติให้ครูได้ดูในห้องเรียนที่มีนักเรียนจริงได้ ผู้ชี้แนะจึงทำได้เพียงใช้วิธีการจำลองห้องเรียนและสาธิตให้ครูดู (Knight & Van Nieuwerburgh, 2012)

นักวิจัยให้ความสนใจเกี่ยวกับการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) นับตั้งแต่ช่วงกลางคริสต์ศักราช 1970 โดยเริ่มแรกการเป็นพี่เลี้ยงนำมาใช้ในแวดวงธุรกิจอย่างแพร่หลาย ผู้จัดการบริษัทต่าง ๆ ได้ตระหนักว่าการเป็นพี่เลี้ยงหรือการให้คำปรึกษาเป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มทักษะการทำงานและแรงจูงใจของพนักงาน ทั้งนี้องค์กรธุรกิจจำนวนมากมองว่าการเป็นพี่เลี้ยงหรือการให้คำปรึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนช่วยให้องค์กรยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น (Onchwrai & Keengwe, 2008) โดย Roberts (2000) อธิบายคุณลักษณะ (Attributes) ของการให้คำปรึกษาที่มักปรากฏใน 8 ลักษณะได้แก่ 1) รูปแบบกระบวนการ 2) ความสัมพันธ์ของการใช้งาน 3) กระบวนการการให้ความช่วยเหลือ 4) เทคนิคกระบวนการเรียนการสอน 5) การปฏิบัติการสะท้อนตน 6) กระบวนการการพัฒนาอาชีพและพัฒนาตนเอง 7) กระบวนการที่เป็นทางการ และ 8) บทบาทของการสร้างโดยผู้ให้คำปรึกษาหรือเพื่อผู้ให้คำปรึกษา โดยรวมแล้วการเป็นพี่เลี้ยงเป็นวิธีการที่จะพัฒนาแต่ละบุคคลเป็นการบ่มเพาะความสามารถของบุคคลเพื่อที่จะปรับปรุงพฤติกรรมและประสิทธิภาพการทำงาน

ส่วนในบริบททางการศึกษาการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) หมายถึง การสอนงาน ให้คำปรึกษา และคอยติดตามช่วยเหลือทางวิชาการ รวมทั้งด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การบริหารการสอน การวิจัย กิจกรรมผู้เรียน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (ชญาพิมพ์ อุสาโท, 2556) ซึ่งเป็นหน้าที่ของพี่เลี้ยงทางวิชาการ (Mentor) โดยพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากที่สามารถจะดูแลผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Onchwrai & Keengwe, 2008) ทั้งนี้บทบาทของพี่เลี้ยงที่นิยมกล่าวถึงกันมากที่สุดมีอยู่ด้วยกันสองลักษณะ ลักษณะแรก คือ ความสัมพันธ์ในการพัฒนาทางวิชาชีพ โดยพี่เลี้ยงจะมีส่วนร่วมในการเพิ่มประสบการณ์ให้กับบุคคลที่มีประสบการณ์น้อยเพื่อการพัฒนาอาชีพและลักษณะที่สอง คือ ความสัมพันธ์ในการแนะแนวทางระหว่างบุคคลที่มีอายุมากกว่ากับบุคคลที่อายุน้อยกว่าที่มุ่งเน้นในการช่วยให้บุคคลตระหนักถึงศักยภาพของตนเองและเอาชนะอุปสรรคหรือความท้าทาย โดยในทั้งสองลักษณะจะกล่าวถึง ในบทบาทของพี่เลี้ยงที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้การสนับสนุน และการเป็นแบบอย่างที่ดี (Dennen, 2004) นอกจากนี้การเป็นพี่เลี้ยงมักถูกนำมาใช้ในการสนับสนุนและสอนงานให้แก่ครูมือใหม่

สรุปได้ว่า การเป็นพี่เลี้ยงเป็นการสอนงานให้คำปรึกษาและคอยติดตามช่วยเหลือทางวิชาการ รวมทั้งด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การบริหาร การสอน การวิจัย กิจกรรมผู้เรียนและการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากที่สามารถจะดูแลผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่าให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงจะประสบความสำเร็จได้เกิดจากการนำแนวคิดและหลักการไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อให้

การดำเนินการเกิดประสิทธิภาพ โดยทั้งนี้เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549) ได้อธิบายถึงยุทธศาสตร์และปัจจัยความสำเร็จของการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง มีประเด็นที่สำคัญ คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นการประสานสัมพันธ์ที่ีระหว่างผู้ชี้แนะ พี่เลี้ยงและครู ด้วยการรับรู้ข้อมูลเบื้องต้น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงก่อนจะดำเนินการพัฒนาครู 2) การเสริมพลังอำนาจเป็นการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน และมีการขยายผลความสำเร็จไปสู่บุคคลอื่น ๆ 3) การมีเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนา เป็นการทำงานที่ช่วยให้บุคคลเกิดความกระจำในการทำงาน ความคิด การแก้ปัญหา และสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้จึงจำเป็นที่จะต้องมีความชัดเจนในการพัฒนาเชิงลึกที่จะต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 4) การชี้แนะที่สัมพันธ์กับวิธีการอื่น ๆ เป็นการบูรณาการวิธีการอื่น ๆ เข้ามาช่วยในการพัฒนาครู เพื่อให้ครูมีทักษะที่จำเป็นหรือให้ครูบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

Boyce (2010) ได้เสนอเกี่ยวกับปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ 1) ความไว้วางใจ ซึ่งเป็นความเชื่อมั่นร่วมกันที่สนับสนุนความตั้งใจของผู้ถูกชี้แนะตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการชี้แนะ 2) ความมุ่งมั่นเป็นความมุ่งมั่นทุ่มเทของทั้งผู้ถูกชี้แนะและผู้ชี้แนะในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ ทั้งนี้ความมุ่งมั่นรวมถึงความเชื่อมั่นร่วมกันที่จะตอบสนองความรับผิดชอบในความสัมพันธ์ซึ่งรวมถึงงาน เช่น การเข้าร่วมการนัดหมายตามเวลาที่กำหนด การเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุม เป็นต้น ในขณะที่ Williamson (2012) เสนอปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงประสบความสำเร็จ มีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ความตั้งใจทางบวกที่เชื่อว่าจะเป็นจริง (Presume positive intentions) การร่วมพูดคุยกับครูเพื่อระบุความสำคัญสำหรับการทำงานโดยสันนิษฐานไว้ว่า ครูสามารถวิเคราะห์และสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเรียนการสอนและระบุทางที่นำไปสู่การเจริญก้าวหน้าในอาชีพได้ การถามคำถามที่ชัดเจนเพื่อที่จะเข้าใจบริบท (นักเรียนเนื้อหา การเรียนรู้เดิม/พื้นฐานที่มีมาก่อน) บทเรียนและความคิดของครูเกี่ยวกับการออกแบบและการถ่ายทอดบทเรียน คงการไม่ตัดสิน (Remain non-judgmental) ฟังอย่างตั้งใจและแท้จริง โดยใช้การแปลความหรือถ่ายทอดสิ่งที่ได้รับ ฟังออกไป (Paraphrasing) เพื่อแสดงว่ากำลังฟังและเข้าใจสิ่งที่บุคคลนั้นพูด และมุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่ระบุหรือกำหนดไว้ร่วมกับครู

นอกจากนี้หลักสำคัญของการชี้แนะทางการเรียนการสอนนั้น Knight (2012) ได้เสนอประเด็นที่ว่าผู้ชี้แนะจะใช้หลักการการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) เพื่อตรวจสอบพฤติกรรม ในการดำเนินการชี้แนะก่อนหน้านี้ มีหลักสำคัญ 7 ประการ ประกอบด้วย 1) การสร้างความสัมพันธ์ 2) การเลือกสิ่งที่จะเรียนรู้ 3) การเสริมพลังอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเอง 4) การสานเสวนา 5) การสะท้อนคิด 6) การประยุกต์ใช้/นำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตจริง และ 7) การคำนึงถึงการเรียนรู้ระหว่างผู้ชี้แนะกับครู โดยรายละเอียดในแต่ละด้านมีดังนี้

1) การสร้างความสัมพันธ์ในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์นั้นมองว่าผู้ชี้แนะกับครุมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการเป็นหุ้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ที่เสมอภาคกัน ดังนั้น ผู้ชี้แนะจะต้องพึงระลึกถึงการร่วมมือกันกับครุในฐานะที่เป็นหุ้นส่วน (Partner) จะต้องมุ่งสานสัมพันธ์ที่ได้อย่างเป็นมิตรและทำความเข้าใจครุอย่างแท้จริง

2) การเลือกสิ่งที่จะเรียนรู้ในการเป็นหุ้นส่วนนั้นบุคคลเพียงคนเดียวไม่สามารถตัดสินใจแทนบุคคลอื่น ๆ ได้ เนื่องจากหุ้นส่วนจะต้องมีความเท่าเทียมที่จะสามารถเลือกทางเลือกต่าง ๆ หรือสิ่งที่อยากจะเรียนรู้ กระบวนการที่ใช้เพื่อเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นและจะต้องตัดสินใจร่วมกัน

3) การเสริมพลังอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเอง บุคคลทั้งหมดที่อยู่ในการเป็นหุ้นส่วนมีโอกาสที่จะแสดงมุมมองของตนเองออกมา ทั้งนี้ผลประโยชน์หลักของการเป็นหุ้นส่วน คือ การให้แต่ละคนสามารถเข้าถึงมุมมองของคนอื่น ๆ ได้ มากกว่าที่จะเข้าถึงเพียงมุมมองของผู้นำเท่านั้น กล่าวคือ การชี้แนะนั้นจะต้องส่งเสริมให้ครุแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ไป ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวสามารถทำให้ครุค้นพบพลังของตนเอง

4) การสานเสวนา ในการเป็นหุ้นส่วนไม่ได้มีเพียงคนเดียวที่จะกำหนดหรือควบคุมหุ้นส่วนจะต้องมีส่วนร่วมในการสนทนา เรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ครุร่วมกันสำรวจความคิด โดยในที่นี้อาจหมายถึง จะต้องรับฟังมากกว่าที่จะพูดคุยกันเอง หลีกเลี่ยงการจัดการ จะต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาที่เกี่ยวกับเนื้อหา และใช้กระบวนการคิดและเรียนรู้ไปพร้อมกัน

5) การสะท้อนคิด ในการสะท้อนคิดมักกล่าวถึงว่า หากมีการสร้างความสัมพันธ์ในการเรียนรู้ นั้นแสดงว่าครุมีอิสระที่จะพูดตามที่จิตใจนึกคิด และมีอิสระที่จะทำให้เกิดขึ้นจริงตามทางเลือก วิธีการที่เหมาะสม คือ ให้ครุนำเสนอสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้ โดยหุ้นส่วนจะไม่บังคับให้ครุเชื่อในสิ่งเหล่านั้น จะต้องเคารพความเป็นมืออาชีพของครุ และให้ข้อมูลกับครุให้มีข้อมูลที่เพียงพอเพื่อที่จะสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ดังนั้นในการทำงานร่วมกับครุจะต้องส่งเสริม ให้ครุพิจารณาถึงความคิดให้เป็นนักสะท้อนคิด ครุจะต้องมีอิสระที่จะเลือกหรือปฏิเสธความคิดหรือสิ่งอื่น ๆ ได้ด้วยตนเอง

6) การประยุกต์ใช้/นำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตจริง การเป็นหุ้นส่วนควรจะทำให้แต่ละบุคคลได้มีประสบการณ์ที่มีความหมาย ในความสัมพันธ์ของการเป็นหุ้นส่วนนั้นความหมายจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลสะท้อนความคิดออกมาแล้วนำพฤติกรรมเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติ ความต้องการสำหรับการเป็นหุ้นส่วน คือ การที่แต่ละคนมีอิสระที่จะสร้างและใช้เนื้อหาวิธีการที่คิดว่ามีประโยชน์มากที่สุดโดยในที่นี้จะหมายความว่า ในความร่วมมือกับการทำงานร่วมกันกับครุ จะต้องมุ่งเน้นไปที่ความสนใจของครุเกี่ยวกับวิธีการที่ครุใช้ความคิดต่าง ๆ ในห้องเรียนโดยเป็นความคิดที่เกิดจากการเรียนรู้

7) การคำนึงถึงการเรียนรู้ระหว่างผู้ชี้แนะกับครู การเป็นหุ้นส่วนนั้นทุก ๆ คนที่เป็นหุ้นส่วนจะได้รับประโยชน์จากความสำเร็จในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของผู้อื่น สำหรับเหตุผลหนึ่งของเป้าหมายในการชี้แนะ คือ ผู้ชี้แนะควรจะเรียนรู้ไปพร้อมกับในขณะที่ทำงานร่วมกับครู เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับห้องเรียนของครูแต่ละคน จุดแข็งและจุดอ่อนของการปฏิบัติการสอนที่ได้เรียนรู้ เมื่อนำมาใช้ในห้องเรียนของครูแต่ละคน มุมมองที่หลากหลายของกลยุทธ์การเรียนการสอนเมื่อมองผ่านสายตาของครูและนักเรียน

สรุปได้ว่าการบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) เป็นอีกแนวทางที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้

การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต้องใช้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบ ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ระบุไว้ในข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ว่าจะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับและประเภทการศึกษา

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2543) กล่าวว่าแนวทางในการบริหารจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยมีแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. วางนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด
2. วางแนวปฏิบัติที่ชัดเจนให้สอดคล้องกับนโยบายหลักที่วางไว้ เช่น บทบาทใหม่ของสถานศึกษา บทบาทของครู วิธีดำเนินการ ฯลฯ
3. สร้างกลไกในการจัดระบบการเรียนรู้ที่ครบวงจร ทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอนของครูแนวทางการจัดหลักสูตรใหม่ ระบบการวัดและประเมินผล การจัดสภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
4. วางระบบมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ทะลุทะลวงที่สำคัญที่นักเรียนต้องเรียนรู้ให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของระบบการศึกษา
5. วางระบบการตรวจสอบคุณภาพการเรียนรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณภาพการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งสิ่งที่เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญและสิ่งที่เป็นความต้องการทางการศึกษาของนักเรียนทั้งจากภายนอกและภายในสถานศึกษา

พันธณี วิหคโต (2545) เสนอแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. การวางแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุน แนะนำช่วยเหลือครู เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน สภาพแวดล้อม ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดทำ แผนการสอน สื่อการเรียนรู้และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือครูเกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ โดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และกระบวนการปฏิบัติงานกลุ่มสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

3. การประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุน แนะนำ ช่วยเหลือครู เกี่ยวกับการประเมินผลผู้เรียนระหว่างสอนและหลังการสอน โดยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในการเรียน การสอน

4. การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุน เสริมแรง แนะนำช่วยเหลือครูเกี่ยวกับการนำผลการเรียนรู้มาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อนำไปเป็นข้อมูล ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน

นวลจิตต์ ชาวศิริพิงศ์ และคณะ (2545) กำหนดแนวทางบริหารจัดการเรียนรู้ตาม องค์ประกอบที่บ่งชี้ว่ามีการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบไว้ ดังนี้

1. มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่มีจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน อย่างชัดเจน

2. มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย

3. กำหนดแผนการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบได้สอดคล้องกับเป้าหมาย และเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์

4. จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน

5. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวทางการประกัน คุณภาพจากภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2562) ได้ กำหนดแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ในมาตรฐานที่ 2 กำหนดไว้ว่า สถานศึกษามีแนวทางการบริหารและการจัดการ ดังนี้

1. มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

3. ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย

4. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

5. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2555) ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ใน 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการบริหารและการจัดการ 2) ด้านสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการนิเทศภายใน และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการบริหารและการจัดการ ซึ่งผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายในที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้บริหารควรจะเป็นแกนนำในการจัดให้บุคลากรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการเพื่อร่วมกันทำนโยบายและการศึกษาของสถานศึกษาดูแลการดำเนินงานตามนโยบาย และแผนจัดทำข้อเสนอตามงบประมาณในรูปแบบเงินอุดหนุนเพื่อจัดการศึกษา สถานศึกษา การบริหาร บุคคล และยังต้องร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งกำกับติดตามให้มีการดำเนินงานตามแผน

2. การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารมีส่วนสำคัญที่จะต้องสนับสนุนครูผู้สอน ให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและตอบสนองต่อการปฏิรูปการศึกษาโดยการปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ประสบผลสำเร็จและได้ด้วยความเต็มใจ โดยการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่ครูผู้สอน จัดบรรยากาศ การเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีความหลากหลาย เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ผลการเรียนรู้ ของนักเรียนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

3. การนิเทศภายใน ผู้บริหารโรงเรียนควรต้องศึกษาและวางแผนการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามแผนที่วางไว้อย่างสร้างสรรค์ ควรแนะนำชี้แจงในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครู ในอันที่จะปรับปรุงครูและสภาพการเรียนการสอน โดยมีแผนการกำกับ ติดตามเป็นขั้นตอน ชัดเจน และตรวจสอบได้ รวมทั้งการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะ ช่วยเสริมสร้างการปฏิบัติงานให้เกิดผล และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์ต่อไป

4. การวัดผลและประเมินผล จึงมีความสำคัญและต้องจัดเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ผู้บริหารต้องศึกษาให้เข้าใจหลักของการวัดผลและประเมินผล เพื่อชี้แนะ ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือครูในการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย

และรายงานผลการเรียนการสอนได้ตรงตามความเป็นจริง บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้และนำผลนั้นไปใช้ในการพัฒนา

นอกจากนี้ยังให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้โดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและกระบวนการปฏิบัติงานกลุ่มสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ดังนั้นพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การให้คำปรึกษา แนะนำครูในการเลือกเทคนิควิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและความรู้ความสามารถผู้เรียน ส่งเสริม สนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน สอดคล้องความถนัดและความสนใจผู้เรียนตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

องอาจ วิจิตรวรกาญจน์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ วางแผนพัฒนาครูบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากร และอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน คือ ประชุมคณะกรรมการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานพร้อมประชาสัมพันธ์ กำหนดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดตั้งเครือข่ายในสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสมาชิกสมาคม/ชมรมครูอาเซียน และ 2) แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 (1) ผู้บริหารควรเชิญคณะกรรมการจากทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน (2) นำเรื่องอาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย จุดเน้นของโรงเรียน จัดทำแผนพัฒนาอาเซียนโดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (3) ผู้บริหารเป็นแกนนำในการสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน สร้างความรู้สึกร่วมกันด้วยการจัดตั้งเครือข่ายครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน (4) จัดให้มีการนิเทศอย่างเป็นระบบ โดยจัดตั้งคณะกรรมการและวางแผนการนิเทศในรูปแบบที่หลากหลาย (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเป็นสมาชิกสมาคม/ชมรมครูอาเซียนทุกคน (6) กำหนดให้มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบจัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผล พร้อมปรับระบบการประชาสัมพันธ์

ชมภูนุช สุภาพล (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสหวิทยาเขตบ้านบึง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญของโรงเรียนในในสหวิทยาเขตบ้านบึง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสหวิทยาเขตบ้านบึง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสหวิทยาเขตบ้านบึง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้เสนอแนะเพื่อพัฒนาทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับคือ ด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน และด้านการวัดผลและประเมินผล

ภัญชิตรา สุปกการ (2558) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยประเด็นหลักของเป้าหมายปฏิรูปการศึกษามี 3 ประเด็น คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบ การบริหารจัดการนิเทศ ซึ่งองค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วม 3) การนิเทศ 4) การใช้เทคโนโลยี และ 5) การประเมินผล ซึ่งการนิเทศการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน เป็นทีม ครูทุกคนต้องการและมุ่งหวังจะได้รับการช่วยเหลือ การนิเทศต้องปรับให้ตรงกับ ความต้องการของแต่ละบุคคลและช่วยจำแนกความต้องการของบุคลากรของโรงเรียน ช่วยให้ เป้าหมายและจุดมุ่งหมายทางการศึกษาแจ่มชัดขึ้น ปรับปรุงทัศนคติและสัมพันธภาพของมวลสมาชิก ของคณะบุคคลในโรงเรียนและช่วยพัฒนาในด้านความรู้สึกร่วมกันที่ดี ช่วยจัดและบริหารกิจกรรม ในหลักสูตรสำหรับนักเรียน รับผิดชอบในการปรับโครงการการนิเทศในโรงเรียน จัดงบประมาณไว้ในงบประมาณปี มีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม ประกอบกับการบริหารโครงการนิเทศ จำเป็นต้องจัดเป็นคณะบุคคลเพื่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

บุญเพิ่ม สอนภักดี (2559) ได้ศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบเครือข่าย ความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล วิธิดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยการศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และการประชุมกลุ่ม จำนวน 3 โรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1

มายกร่างรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล และตรวจสอบ ความเหมาะสมของรูปแบบด้วยการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาล 247 คน วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 องค์คณะบุคคลเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 3 แนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหารของเครือข่ายความร่วมมือ โดยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาล มีความเห็นว่ารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและควรมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิษญ์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1.1) กิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของเครือข่าย 1.2) เทคนิค วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 1.3) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) 1.4) คุณลักษณะที่ดีของสมาชิกและผู้นำเครือข่าย และ 1.5) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล 2) กระบวนการสร้างเครือข่ายมี 6 ขั้นตอน คือ 2.1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2.2) ขั้นประสาน หน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 2.3) ขั้นสร้างพันธะสัญญาร่วมกัน 2.4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 2.5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 2.6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 3) ขอบข่ายภารกิจงานด้านวิชาการมี 7 ภารกิจ คือ 3.1) การพัฒนาหลักสูตร 3.2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3.3) การพัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา 3.4) การพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 3.5) การพัฒนาระบบการนิเทศติดตาม 3.6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา 3.7) การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา และ 4) ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธีระรัตน์ คันฉิวศ์ (2560) ได้ศึกษาการศึกษาการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า การบริหารงานการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยแนวทางการบริหาร 4 ด้านหลัก ๆ คือ 1) ด้านการวางแผน

และการเตรียมการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านสร้างการเรียนรู้ 3) ด้านสร้างกระบวนการใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สุวรรณณี กันทะปิง (2561) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแม่กอน ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ ควรประชุมวางแผน วิเคราะห์หลักสูตรจัดทำวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรมาอบรมให้ความรู้แก่ครู ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการทั้งในและนอกสถานศึกษา วิเคราะห์จุดดีจุดด้อยของหลักสูตรเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่ดีและทันสมัยอย่างน้อยปีละครั้ง 2) ด้านครูผู้สอน ควรจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสมรรถนะของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนจัดทำตัวอย่างการพัฒนาวิชาชีพครูในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จัดประชุมเพื่อสะท้อนผลการพัฒนาตนเองของครู 3) ด้านสื่อและเทคโนโลยีที่ส่งเสริมสนับสนุน การเรียนรู้ ควรชี้แจงการกำหนดนโยบายให้ครูผลิต ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูด้านการผลิตสื่อ ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ประชุมเพื่อให้ครูสะท้อนผลการ ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรวางแผน จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยประสานความร่วมมือ กับชุมชน เชิญปราชญ์ชาวบ้านนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีมาใช้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ผลงาน/นวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านสื่อสังคมแห่งการเรียนรู้ ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้โดยมีตัวแทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จัดนำเสนอผลงาน/นวัตกรรม ที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

ถิรวัดน์ ไกลภัย (2560) ได้กล่าวถึงแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เครือข่าย ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย (1) การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การผลิตและการใช้สื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การวัดและการประเมินผลด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (2) เครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ ชั้นตระหนักถึง ความจำเป็น ชั้นสร้างข้อตกลง ชั้นบริหารจัดการ ชั้นการขยายเครือข่ายความร่วมมือ ชั้นรักษา สัมพันธภาพที่ดีและชั้นติดตามและประเมินผล (3) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน ได้แก่

การกำหนดนโยบาย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู และการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ฉันทานิติพงษ์ และคณะ (2560) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการเรียนรู้ จากแนวคิด ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องนโยบายและมาตรฐาน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในด้านมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ 6 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ประกอบด้วย 1. ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา 2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 3. ด้านการเรียนการสอน 4. ด้านกระบวนการเรียนรู้ 5. ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ และ 6. ด้านความร่วมมือภาครัฐเอกชน และชุมชน โดยผู้บริหารต้องส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาทันต่อ เหตุการณ์ ตระหนักถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการศึกษาทั้งในส่วนของการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้แล้วผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแผนพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน มีการส่งเสริมและประสานเครือข่ายจากชุมชนองค์กร ภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้มีหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอนแต่ละสาระ การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือและการจัดการเรียนรู้ตามแผนฯ ที่กำหนด มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย ผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารจัดการเรียนรู้ และศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่าแนวทางในการบริหารจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การนโยบาย แนวปฏิบัติ การพัฒนาครู การส่งเสริม สนับสนุน แนะนำช่วยเหลือครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนิเทศภายใน และการวัดผลและประเมินผล ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการบริหารจัดการเรียนรู้ ของพันธณีย์ วิหคโต (2545) อุษณีย์ โพธิสุข (2543) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) (2562) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบ ของการบริหารจัดการเรียนรู้ได้ 5 ด้าน 1) ด้านการส่งเสริมพัฒนาครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการนิเทศภายใน และ 5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีรายละเอียดองค์ประกอบ 5 ด้านดังนี้

1) ด้านการพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อพัฒนา ครูในการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยการการสำรวจความต้องการ

และการจัดทำแผนพัฒนาครู พัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม สัมมนาและนำเสนอผลงาน การกำกับ ติดตาม และประเมินผล การปฏิบัติงานของครู

2) ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมครูในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่ การจัดทำ วิสัยทัศน์ของหลักสูตรเพื่อเป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญที่ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลในชั้นเรียน การทำวิจัย ในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

3) ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน ของสถานศึกษาเพื่อจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยการประสานความร่วมมือกับสถาบันองค์กรอื่น ๆ เพื่อใช้ในการเรียน การสอน ได้เพียงพอและเหมาะสม

4) ด้านการนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายใน การสำรวจความต้องการ การชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ ขั้นตอน การนิเทศ และการชี้แนะแนวทาง ติดตาม ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และนำกระบวนการนิเทศ เพื่อปรับปรุงและเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ

5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกัน ส่งเสริม สนับสนุนด้านพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากกลุ่มบุคคล องค์กร สังคมและชุมชนภายนอกและภายในสถานศึกษา

บทที่ 3
แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21
ของโรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น

แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และกิจกรรมการปฏิบัติ องค์กรประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการส่งเสริมพัฒนาครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการนิเทศภายใน และ 5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ภาระงานการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมครูในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่ การจัดทำ วิสัยทัศน์ของหลักสูตรเพื่อเป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลในชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

2. ด้านการพัฒนาครู หมายถึง ภาระงานการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยการการสำรวจความต้องการ และการจัดทำแผนพัฒนาครู พัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม สัมมนาและนำเสนอผลงาน การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครู

3. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง ภาระงานการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกัน ส่งเสริม สนับสนุนด้านพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากกลุ่มบุคคล องค์กร สังคมและชุมชนภายนอกและภายในสถานศึกษา

4. ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ภาระงานการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยการประสานความร่วมมือกับสถาบันองค์กรอื่น ๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนได้เพียงพอและเหมาะสม

5. ด้านการนิเทศภายใน หมายถึง ภาระงานการดำเนินงานของสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายใน การสำรวจความต้องการ การชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการนิเทศและการชี้แนะแนวทาง ติดตาม ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และนำกระบวนการนิเทศเพื่อปรับปรุง และเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ

แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตาม 5 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้ มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกิจกรรมที่ปฏิบัติดังนี้

เป้าหมาย

ครูทุกคนสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1. ครูได้รับการส่งเสริมจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและทักษะการใช้สื่อ เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง
2. ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนภาคเรียนละ 1 เรื่อง
3. ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการนวัตกรรม
4. ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้
5. โรงเรียนมีโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตพื้นฐานที่ครูและนักเรียนเข้าถึงการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ครูผ่านการอบรมด้านสื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล ภาคเรียนละ 2 ครั้ง
7. ครูมีผลงานเด่นด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กร

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

1. การดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรที่มุ่งการจัดการเรียนรู้สู่นวัตกรรม
2. การฝึกอบรมการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นภาคปฏิบัติ
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการนิเทศ
4. การจัดส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาระบบโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตพื้นฐาน

2. ด้านการพัฒนาครู มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกิจกรรมที่ปฏิบัติดังนี้

เป้าหมาย

ครูทุกคนสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์

ตัวชี้วัด

1. ครูผ่านการอบรม สัมมนาอย่างน้อย 20 ชั่วโมงต่อปีการศึกษาและนำเสนอผลงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง
2. ครูเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง
3. มีรายงานผลการดำเนินงานการปฏิบัติงานของครู

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

1. การจัดกิจกรรมให้ครูเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. การจัดกิจกรรมอบรม สัมมนาและนำเสนอผลงานครูด้านการจัดการเรียนการสอน
3. การจัดประชุมทั้งโรงเรียนเพื่อให้ครูทุกคนมาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในนวัตกรรมของครูในการจัดการเรียนการสอน
4. การจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติครู

3. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกิจกรรมที่ปฏิบัติดังนี้

เป้าหมาย

โรงเรียนมีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในศตวรรษที่ 21

ตัวชี้วัด

โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

1. การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินเครือข่ายความร่วมมือ
2. การจัดกิจกรรมเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายร่วมกับผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอก

4. ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกิจกรรมที่ปฏิบัติดังนี้

เป้าหมาย

ครูทุกคนใช้สื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1. ครูมีสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติ

2. ครูพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

1. การจัดทำแผนพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
2. การระดมทรัพยากรจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกใหม่ส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
3. การอบรมพัฒนาครูด้านการผลิตและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
4. การส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติ มีการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต และจัดการเรียนโดยใช้ DLTV, DLIT
5. การทำแบบการวัดผลและประเมินผลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. ด้านการนิเทศภายใน มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกิจกรรมที่ปฏิบัติดังนี้

เป้าหมาย

ครูทุกคนได้รับการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

ตัวชี้วัด

ครูได้รับการนิเทศการเรียนการสอนภาคเรียนละ 4 ครั้ง

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

1. การเขียนแผนปฏิบัติการนิเทศ โดยระบุวัตถุประสงค์ ขอบข่าย ภารกิจ เป้าหมาย วิธีการปฏิบัติ ระยะเวลาปฏิบัติ รวมทั้งจัดทำคู่มือการนิเทศให้ครูมีส่วนร่วมไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี
2. การระดมความคิดและรวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูเพื่อนำมาวิเคราะห์และวางแผนการนิเทศมีการปรับปรุงวิธีการ นิเทศภายใน ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็น
3. การนิเทศการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเป็นนิเทศชี้แนะ การเป็นที่เลี้ยง ช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา
4. การจัดกิจกรรมการนิเทศการเรียนรู้ เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน โดยการบูรณาการเข้าไปในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

บทที่ 4

การนำแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีดอดอนหวายขม้นไปใช้

4.1 การนำแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีดอดอนหวายขม้นไปใช้

โรงเรียนบ้านอีดอดอนหวายขม้น ได้นำแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีดอดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ไปใช้เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ดังนี้

1. สร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน กำหนดเป็นนโยบายของสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของของครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21
2. การกำหนดโครงสร้างบริหารจัดการเรียนรู้แบบแนวราบภายใต้การมีส่วนร่วมของทุก ฝ่าย โดยมีระบบการสื่อสารแบบเปิดเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21
3. ผู้บริหารสถานศึกษาทำการศึกษาและทำความเข้าใจกับแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีดอดอนหวายขม้น และพิจารณาเปรียบเทียบกับการทำงานในปัจจุบัน
4. จัดให้มีโครงการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของครูในสถานศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
5. ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีดอดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 เข้าสู่ที่ประชุมครูเพื่อนำแนวทางฯ ดังกล่าวไปใช้
6. ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูในสถานศึกษาเร่งดำเนินการตามนโยบายการศึกษาในการสร้างความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวกให้กับครู รวมทั้งสนับสนุนความรู้ ความเข้าใจ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ต่อไป
7. ผู้บริหารส่งเสริมศักยภาพของครูให้มีประสิทธิภาพจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีมการสร้างขวัญและกำลังใจ

ให้ครูด้วยการให้แรงเสริมเชิงบวก และจัดเวทีการประกวดแข่งขันเพื่อให้ครูได้ชื่นชมและเกิดความภาคภูมิใจ

8. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ซึ่งนโยบายตามความพร้อมและความเหมาะสมของโรงเรียน

9. กำหนดข้อตกลง บทบาท อำนาจหน้าที่ในการทำงานร่วมกันเพื่อแสวงหาข้อมูลที่จำเป็นศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ร่วมกัน

4.2 การดำเนินงานของโรงเรียนตามแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น

การดำเนินงานของโรงเรียนตามแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น ในปีการศึกษา 2562 โดยการดำเนินงานดังนี้

องค์ประกอบ	วิธีดำเนินงาน	ผู้ปฏิบัติ	เครื่องมือวัดผล
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	1. สถานศึกษาดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรที่มุ่งการจัดการเรียนรู้สู่نواتกรรม 2. สถานศึกษาจัดประชุม/อบรมการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นภาคปฏิบัติ 3. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการนิเทศชั้นเรียน 4. สถานศึกษาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาระบบโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตพื้นฐาน	1. ผู้บริหาร 2. ครู 3. คณะกรรมการสถานศึกษา	1.แผนพัฒนาสถานศึกษา 2.แผนปฏิบัติการประจำปี 3. แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ด้านการพัฒนาครู	1. สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ครูเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. สถานศึกษาจัดกิจกรรมอบรม สัมมนา และนำเสนอผลงานครูด้านการจัดการเรียนการสอน	1. ผู้บริหาร 2. ครู	- แบบประเมินการพัฒนาครู - แบบประเมินผลการดำเนินงานการปฏิบัติงานของครู

องค์ประกอบ	วิธีดำเนินงาน	ผู้ปฏิบัติ	เครื่องมือวัดผล
	<p>3. สถานศึกษาจัดประชุมทั้งโรงเรียน เพื่อให้ครูทุกคนมาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในนวัตกรรมของครูในการจัดการเรียนการสอน</p> <p>4. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติครู</p>		
3. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ	<p>1. สถานศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินเครือข่ายความร่วมมือ</p> <p>2. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ</p> <p>3. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายร่วมกับผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอก</p>	<p>1. ผู้บริหาร</p> <p>2. ครู</p> <p>3. คณะกรรมการสถานศึกษา</p> <p>4. ผู้ปกครอง</p> <p>5. หน่วยงานภายนอก</p>	<p>แบบประเมินความพึงพอใจผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกต่อการจัดการเรียนการสอนของครู</p>
4. ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้	<p>1. สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา</p> <p>2. สถานศึกษาระดมทรัพยากรจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา</p> <p>3. สถานศึกษาจัดอบรมพัฒนาครูด้านการผลิตและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา</p> <p>4. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติ มีการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต และจัดการเรียนโดยใช้ DLTV, DLIT</p> <p>5. สถานศึกษาจัดทำแบบการวัดผลและประเมินผลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ</p>	<p>1. ผู้บริหาร</p> <p>2. ครู</p> <p>3. หน่วยงานภายนอก</p>	<p>แบบประเมินการใช้สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน</p>

องค์ประกอบ	วิธีดำเนินงาน	ผู้ปฏิบัติ	เครื่องมือวัดผล
5. ด้านการนิเทศภายใน	<p>1. สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศ โดยระบุวัตถุประสงค์ ขอบข่ายภารกิจ เป้าหมาย วิธีการปฏิบัติ ระยะเวลาปฏิบัติ รวมทั้งจัดทำคู่มือการนิเทศให้ครูมีส่วนร่วมไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี</p> <p>2. สถานศึกษาระดมความคิดและรวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูเพื่อนำมาวิเคราะห์และวางแผนการนิเทศมีการปรับปรุงวิธีการ นิเทศภายใน ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็น</p> <p>3. สถานศึกษานิเทศการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเป็นนิเทศชี้แนะ การเป็นที่เลี้ยง ช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา</p> <p>4. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการนิเทศการเรียนรู้ เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน โดยการบูรณาการเข้าไปในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p>	<p>1. ผู้บริหาร</p> <p>2. ครู</p> <p>3. ศึกษานิเทศก์</p>	<p>1. แผนปฏิบัติการนิเทศ</p> <p>2. แบบบันทึกเยี่ยมชั้นเรียนและแบบสังเกตการสอน</p> <p>3. แบบประเมินความสามารถของครูด้านทักษะการจัดการรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21</p> <p>4. แผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>5. ผลงานนักเรียน</p> <p>6. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21</p>

บทที่ 5

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาครู ซึ่งนับว่าเป็นนวัตกรรมที่สำคัญยิ่ง

5.2 ได้นวัตกรรมในการพัฒนาครูที่เกิดจากการระดมพลังความคิด ความร่วมมือของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง 2553 ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพครูและการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

5.3 เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตลอดจนการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องนโยบายและมาตรฐาน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2556). **หน่วยที่ 6 การบริหารจัดการเรียนรู้**. ในประมวลชุดวิชาการจัด และบริหารองค์การทางการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2549). **การพัฒนากระบวนการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะของนักวิชาการ ที่เลี้ยงโดยการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมภูนุช สุภาพล. (2557). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสหวิทยาเขตบ้านบึง 2 เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชญาพิมพ์ อูสาโท. (2557). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองเตย**. *An Online Journal of Education*, 9(3), 383-391.
- ชูชาติ พวงสมจิตร. (2558). **แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐินี มหานิติพงษ์ และคณะ. (2560). **บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อการศึกษาในอำเภอบุณฑริกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5**. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 5(1), 44-58.
- ถิรวัฒน์ ไกลภัย. (2560). **รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน สำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 16(17), 382-397.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). **ปลูกการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่**. การประชุม วิชาการอภีวัฒน์การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคม แห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.

- ธีระรัตน์ คันธิวงศ์. (2560). การศึกษาการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. นวลจิตต์ เขวกีรติพงศ์ และคณะ. (2545). ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระบทที่ 5 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- บุญเพิ่ม สอนภักดี. (2559). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18(4), 99-13.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2559). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิดวิธีและเทคนิค การสอน. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- พันธณี วิหคโต. (2545). การปฏิรูปการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2560). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.).
- ภัทรวรรณ นิลแก้วบวรวิชญ์. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มุกิตา ไหลหรั่ง. (2557). สมรรถนะด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารกรณีศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถการศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- โรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น. (2561). รายงานการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น. มหาสารคาม: โรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: เลิฟ. แอนด์เลิฟเพรส.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท มาตาการพิมพ์ จำกัด.
- _____. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: บริษัท มาตาการพิมพ์ จำกัด.
- วิทยากร เชียงกุล. (2559). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลก ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). **รายงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. สืบค้น. 24 มีนาคม 2561. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก: <http://www.niets.or.th/th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย
มูลนิธิไรท์ทู เพลย์. (2560). **ทักษะชีวิต รหัสศรศตวรรษที่ 21** การจัดการเรียนการสอน
เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21 สืบค้น. 24 ธันวาคม 2560. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก: <http://www.ssps4.go.th/lifeskill.html>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือเส้นทางสู่ครูมืออาชีพสำหรับครูผู้ช่วย**.
กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). **การวิจัยเรื่อง บทวิเคราะห์การศึกษาไทยในโลก
ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
_____. (2560). **ข้อเสนอเชิงนโยบายและกลไกการขับเคลื่อนการผลิตครูการพัฒนาครู
และการบริหารงานบุคคลของครู**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2562).
กฎกระทรวงการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.onesqa.or.th/upload/download/201905231449267.PDF>.
- สุวรรณี กันทะปิง. (2561). **แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแม่กอน
ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่**. วารสารบัณฑิตวิจัย JOURNAL OF GRADUATE
RESEARCH, 10(2), 153-173.
- องอาจ วิจิตรวรภาณุจัน. (2556). **การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียน
ประสาทรัฐประชากิจ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2543). **การพัฒนาความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของเด็ก
และเยาวชน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Boyce, L. A. & Hernez-Broome, G. (2010). E-Coaching: Consideration of Leadership
Coaching in a Virtual Environment. In D. Clutterbuck & A. Hussain (Eds).
Virtual Coach/Virtual Mentor (pp. 139-174). Charlotte, NC: Information Age
Publishing.

- Dennen, V.P. (2004). **Cognitive apprenticeship in educational practice: Research on scaffolding.** modeling, mentoring, an Handbook of research on educational communications and technology.
- Devine, Mary & Meyers, Raymond & Houssemand, Claude. (2013). **How can Co Make a positive Impact Within Educational Settings?.** Procedia aching Social and Behavioral Sciences. 93. Dick and Carey (2005).
- Fritz. (1989). Program strategies for adolescent smoking cessation. **Journal of School Nursing (Allen Press),** 24(1), 21-27
- Harakunarak, A. (2009). **Knowledge for the People Sustainable Development Education Series: Think, Look, Predict About “Education for Sustainable Development in the Thai Context”.** Nonthaburi: Thailand Environment Institute (TEI).
- Hargreaves, A. (2003). **Teaching in the knowledge society: Education in the age of insecurity.** New York: Teacher College Press.
- Hamlin, R. G.; Ellinger, A. D.; & Beattie, R. (2009). Toward a process of coaching? A definitional examination of "coaching," "Organization Development," and "Human Resource Development". **International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring,** 7, 13-38.
- Hord, S. M. (1997). Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement [Internet]. Southwest Educational Development Laboratory. Retrieved from [http:// www.sedl.org/siss/plccredit.html](http://www.sedl.org/siss/plccredit.html).
- Ngourungsi, K. (2016). Education for Sustainable Development (ESD). **Journal of the Association of Researchers,** 21(2), 13-18.
- Nilkaewbowonvit, P. (2016). Model of Academic Cooperation Network Development of Primary Educational Service Area Offices under Office of the Basic Education Commission. **Journal of Education,** 27(3), 18-32.
- Knight, J. (2012). **Unmistakable Impact: A Partnership Approach for Dramatically Improving Instruction.** Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Onchwrai, G., & Keengwe. J. (2008). The impact of a mentor professional development. *Early Childhood Education Journal.* **Coaching model on teacher,** 36(1), 1924.

- Roberts, J. E. (2000). **Family rituals and deviant behavior**. Doctoral dissertation, Philosophy, Department of Psychology University of North Texas.
- Van Nieuwerburgh. (2012). Committed to share: commitment and CMC use as antecedents of knowledge sharing. **Knowledge and Process Management**, **11**(1), 13-24.
- Onchwrai, G., & Keengwe. J. (2008). The impact of a mentor professional development. *Early Childhood Education Journal*. **Coaching model on teacher**, **36**(1), 1924.
- Rao, K. R.K., & Kumar, P.R. (2015). Customer perceived service quality, satisfaction and loyalty in Indian private healthcare. **International Journal of Health Care Quality Assurance**, **28**(5), 452-467.
- Van Nieuwerburgh. (2012). Committed to share: commitment and CMC use as antecedents of knowledge sharing. **Knowledge and Process Management**, **11**(1), 13-24.
- Williamson, R. (2012). Coaching Teachers: An Important Principal Role. *Research into Practice*. **Education Partnerships, Inc.**, 1-3.

ภาคผนวก

เครื่องมือวัดและประเมินผล

แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21

ของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

**แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของครูโรงเรียนบ้านอิติตอคอนหวายขมิ้น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1**

คำชี้แจง

แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนบ้านอิติตอคอนหวายขมิ้น เป็นแบบประเมินความคิดเห็นนี้ให้ผู้บริหารประเมินการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนในแต่ละรายวิชา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน

1. เพศ ชาย หญิง
2. รหัสวิชา / ชื่อวิชา.....ชั้น.....
3. ชื่อผู้สอน

ตอนที่ 2 การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน			
		4	3	2	1
แผนการจัดการเรียนรู้					
1	ความครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์				
2	ความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน				
3	แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการนวัตกรรม				
4	การนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ หรือวิชาอื่น ๆ				
การจัดการเรียนการสอน					
5	บรรยากาศการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน				
6	ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พร้อมแนะนำแหล่งความรู้เพิ่มเติม				
7	พัฒนาผู้เรียนให้เกิดแนวคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์				
8	มีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				

ที่	รายการประเมิน	ระดับการประเมิน			
		4	3	2	1
การส่งเสริมการใช้ด้านสื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล					
9	มีเอกสารและสื่อประกอบในการเรียนรู้				
10	มีการใช้สื่อที่หลากหลายรูปแบบมาใช้ในการเรียนการสอน (สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์)				
11	มีการนำสื่อ เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน				
การวิจัยในชั้นเรียน					
12	งานวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์				
13	ประโยชน์ที่จะได้รับการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น				
14	เขียนรายงานได้ตรงกับผลการวิจัย				
การสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผล					
15	วิธีการวัดผลสอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา				
16	วิธีการวัดผลมีความหลากหลาย				
17	ข้อสอบครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา				
18	เกณฑ์การประเมินผลมีความเที่ยงธรรม โปร่งใส				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบประเมินการพัฒนาครูโรงเรียนบ้านอู่ต้อดอนหวายขม้น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

คำชี้แจง

ข้อความแต่ละรายการต่อไปนี้โปรดพิจารณาว่าแต่ละรายการตรงกับสภาพที่เป็นจริงมากที่สุดที่สุดในข้อใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้นเพียงช่องเดียว โดยแต่ละหมายเลข มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็น	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	เข้ารับการอบรมแสวงหาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ					
2	ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จอย่างมีคุณภาพตามเป้าหมาย					
3	คนควา แสวงหาและนำเทคนิคด้านวิชาชีพที่พัฒนาและก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับ มาใช้แก่ศิษย์และผู้รับบริการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์					
4	การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
5	จัดกิจกรรมและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษา					
6	การดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ทศนคติ คุณธรรมและจริยธรรมความเป็นครู					
7	ประเมินความก้าวหน้าการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ					

ข้อ	ประเด็น	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
8	การพัฒนาตนเองตามกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ					
9	การพัฒนาตนเองตามแนวคิดการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง					
10	การพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้					

**แบบประเมินผลการดำเนินงานการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1**

คำชี้แจง

ข้อความแต่ละรายการต่อไปนี้โปรดพิจารณาว่าแต่ละรายการตรงกับสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด
ที่สุดในข้อใด แล้วทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องนั้นเพียงช่องเดียว โดยแต่ละหมายเลข มีความหมาย
ดังนี้

- 5 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็น	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดการเรียนการสอน						
1	การสร้างและหรือพัฒนาหลักสูตร					
2	การออกแบบหน่วยการเรียนรู้					
3	ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ของผู้เรียน					
4	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้เรียน					
5	การสร้างและหรือพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้					
6	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้					
7	ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และหรือวิจัย เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน					
ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน						
8	การบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ					
9	การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน					
ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ						
10	การพัฒนาตนเอง					
11	การพัฒนาวิชาชีพ					

แบบประเมินความพึงพอใจผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกต่อการจัดการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนบ้านอิติต่อนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
คำชี้แจง ข้อความแต่ละรายการต่อไปนี้โปรดพิจารณาว่าแต่ละรายการตรงกับสภาพที่เป็นจริงมาก
ที่สุดในข้อใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้นเพียงช่องเดียว โดยแต่ละหมายเลข มีความหมาย
ดังนี้

- 5 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูก้าวหน้าและทันต่อเหตุการณ์					
2	มีห้องปฏิบัติการต่างๆ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการอื่นๆ ที่เพียงพอกับจำนวนของนักเรียน					
3	โรงเรียนจัดประชุม ชี้แจง ให้ความรู้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง					
4	มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน					
5	การรายงานผลการเรียนของนักเรียนมีความชัดเจน					
6	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
7	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและประเมินผลงานของนักเรียน					
8	ครูมีความกระตือรือร้นและตั้งใจที่จะช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหา					
9	โรงเรียนและบุคลากรทุกคนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นและ เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน					
10	โรงเรียนนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองมาดำเนินการปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนของครู					

แบบประเมินการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน
โรงเรียนบ้านอิติตอดอนห้วยขมิ้น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ชื่อสอนนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้

วิชาระดับชั้น..... ภาคเรียนที่ปีการศึกษา

ชื่อครูผู้ใช้สื่อ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ใน ที่ตรงกับรายการในแต่ละหัวข้อรายการที่ใช้สื่อการเรียนการสอน

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	เนื้อหาการนำเสนอ					
	1.1 เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม					
	1.2 ความถูกต้องในการลำดับเนื้อหาตามขั้นตอน					
	1.3 ความชัดเจนสอดคล้องในการอธิบายเนื้อหาแต่ละตอน					
	1.4 ความชัดเจนในการสรุปเนื้อหา					
2	ภาพและภาษา					
	2.1 ความถูกต้องของภาพที่นำมาใช้					
	2.2 ความถูกต้องของภาษาที่ใช้					
	2.3 ความสอดคล้องระหว่างภาพกับคำบรรยาย					
3	เวลา					
	3.1 ความเหมาะสมของเวลากับเนื้อหา					
	3.2 ความเหมาะสมของเวลากับคำบรรยาย					
	3.3 ความเหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอบทเรียน					
4	การสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน					
	4.1 บทเรียนมีลักษณะจูงใจ น่าสนใจในการเรียน					
	4.2 การออกแบบข้อความได้สวยงาม					

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	4.3 ระยะเวลาในการนำเสนอ					
5	บอกวัตถุประสงค์ของการเรียน					
	5.1 ลักษณะตรงตามเนื้อหา					
	5.2 ข้อความถูกต้องตามหลักเกณฑ์การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม					
	5.3 มีการบอกวัตถุประสงค์ทุกหัวเรื่อง					
6	ทบทวนความรู้เดิม					
	6.1 มีลักษณะสอดคล้องกับเนื้อหา					
	6.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกลับไปศึกษาเนื้อหาที่ผ่านมาแล้วได้					
7.	การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้					
	7.1 ความหลากหลายและความเหมาะสม ของรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์					
	7.2 การกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบสนองในบทเรียน					
	รวม					
	รวมทั้งหมด					

ประเภทสื่อ

- () 1. สื่อประเภทวัสดุ ได้แก่ สไลด์ แผ่นใส เอกสาร ตำรา สารเคมี สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และคู่มือการฝึกปฏิบัติ
- () 2. สื่อประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ ของจริง หุ่นจำลอง เครื่องเล่นเทปเสียง / วีดิทัศน์ เครื่องฉายแผ่นใส อุปกรณ์ และเครื่องมือในห้องปฏิบัติการ
- () 3. สื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ ได้แก่ การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม การฝึกปฏิบัติ การฝึกงาน การจัดนิทรรศการและสถานการณ์จำลอง
- () 4. สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer presentation) การใช้ Intranet และ Internet เพื่อการสื่อสาร (Electronic mail: E-mail) และการใช้ WWW (World Wide Web) สื่อการเรียนการสอน

ระดับการประเมิน

ระดับ 1 มีค่า น้อยที่สุด

ระดับ 2 มีค่า น้อย

ระดับ 3 มีค่า ปานกลาง

ระดับ 4 มีค่า มาก

ระดับ 5 มีค่า มากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน

(81 - 100 = มากที่สุด) (61 - 80 = มาก)

(41 - 60 = ปานกลาง) (21 - 40 = น้อย)

(1 - 20 = น้อยที่สุด)

ผู้ประเมิน.....

(.....)

แบบการเยี่ยมชมชั้นเรียน (CLASSROOM VISTATION)
ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....
โรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขมื่น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

คำชี้แจง แบบการเยี่ยมชมชั้นเรียนและสังเกตการสอนนี้ เป็นแบบเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนของครู ในแต่ละรายวิชาที่สอนโดย ผู้บริหารหรือผู้เยี่ยมชมชั้นเรียน และบันทึกข้อมูลจากการเยี่ยมชมชั้นเรียนโดย ทำเครื่องหมายถูก

(✓) ในแบบประเมินทุกข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้รับผิดชอบชั้นเรียน (ชื่อ-นามสกุล)
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้/วิชา
- เรื่องที่สอน..... ระดับชั้น/ห้องที่สอน/.....
- วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ค่ำที่.....เวลา.....
3. ผู้เยี่ยมชมชั้นเรียน / ผู้สังเกต (ชื่อ- นามสกุล).....

ตอนที่ 2 การเยี่ยมชมชั้นเรียน

- 5 = ปฏิบัติได้ระดับดีมาก 4 = ปฏิบัติได้ระดับดี 3 = ปฏิบัติได้ระดับปานกลาง
 2 = ปฏิบัติได้ระดับพอใช้ 1 = ควรปรับปรุงแก้ไข

ก. สภาพห้องเรียน

ที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	ห้องเรียนสะอาด เรียบร้อย						
2	การจัดบรรยากาศในห้องเรียนเป็นบรรยากาศทางวิชาการ						
3	มีป้ายแสดงข้อมูลสถิติของห้องเรียนที่เป็นปัจจุบัน						
4	มีสัญลักษณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
5	มีการจัดมุมวิชาการ หรือมุมประสบการณ์ทางการเรียนรู้						
รวม							
ค่าเฉลี่ย							

ข. พฤติกรรมของครู

ที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	มีการเตรียมการสอนและบันทึกการสอน						
2	มีสื่อ อุปกรณ์การสอนและมีร่องรอยการใช้						
3	ควบคุมดูแลการจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้						
4	พูดด้วยน้ำเสียงน่าฟังและเร้าความสนใจของนักเรียน						
5	แต่งกายเหมาะสมกับสภาพความเป็นครู						
รวม							
ค่าเฉลี่ย							

ค. พฤติกรรมของนักเรียน

ที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	กล้าพูดกล้าคุยกับคนแปลกหน้าและกล้าซักถามครูผู้สอน						
2	กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้						
3	มีความสุขสนุกสนาน ร่าเริง แจ่มใส						
4	สนใจปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย						
5	แต่งกายสะอาด เรียบร้อย						
6	มีระเบียบวินัยดี และมีมารยาทเรียบร้อย						
รวม							
ค่าเฉลี่ย							
รวมเฉลี่ยทุกด้าน							

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้เยี่ยม/นิเทศ

(.....)

ตำแหน่ง

เกณฑ์การแปลความหมาย

ระดับคะแนน	4.51 – 5.00	หมายถึง	ปฏิบัติได้ระดับดีมาก
ระดับคะแนน	3.51 – 4.50	หมายถึง	ปฏิบัติได้ระดับดี
ระดับคะแนน	2.51 – 2.50	หมายถึง	ปฏิบัติได้ระดับปานกลาง
ระดับคะแนน	1.51– 2.50	หมายถึง	ปฏิบัติได้ระดับพอใช้
ระดับคะแนน	1.00– 1.50	หมายถึง	ควรปรับปรุงแก้ไข

**แบบประเมินความสามารถของครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมิ้น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1**

คำชี้แจง :

1. แบบประเมินความสามารถของครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมิ้นนี้ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนา
แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านอีด้อ
ดอนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21

เกณฑ์การประเมิน

- 5 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติของครูในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม
- 4 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติของครูในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ ดี
- 3 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติของครูในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติของครูในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ พอใช้
- 1 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติของครูในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ ปรับปรุง

ตอนที่ 1 ชื่อ (ผู้ถูกประเมิน).....สกุล.....

ตอนที่ 2 ความสามารถของครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21
โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมิ้น

จิรนนท์ แก้วจันทา
ผู้ศึกษา

รายการประเมิน	ระดับทักษะการปฏิบัติของครู ในการจัดการเรียนรู้				
	5	4	3	2	1
ด้านแผนการจัดการเรียนรู้					
1) ความครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2) ความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถ ของผู้เรียน					
3) แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการนวัตกรรม					
4) การนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ หรือวิชาอื่น ๆ					
ด้านการจัดการเรียนรู้					
5) บรรยากาศการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ในชั้นเรียน					
6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พร้อมแนะนำแหล่งความรู้เพิ่มเติม					
7) พัฒนาผู้เรียนให้เกิดแนวคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์					
8) มีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ					
ด้านการส่งเสริมการใช้สื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล					
10) มีการใช้สื่อที่หลากหลายรูปแบบมาใช้ในการ เรียนการสอน (สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์)					
11) มีการนำสื่อ เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการ เรียนการสอน					
ด้านการวิจัยในชั้นเรียน					
12) งานวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
13) ประโยชน์ที่จะได้รับจากการแก้ปัญหาได้ตรง ประเด็น					
14) เขียนรายงานได้ตรงกับผลการวิจัย					

รายการประเมิน	ระดับทักษะการปฏิบัติของครู ในการจัดการเรียนรู้				
	5	4	3	2	1
ด้านการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผล					
15) วิธีการวัดผลสอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา					
16) วิธีการวัดผลมีความหลากหลาย					
17) ข้อสอบครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา					
18) เกณฑ์การประเมินผลมีความเที่ยงธรรมโปร่งใส					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

ผู้ประเมิน